

L'OLIVERA SCCL

Seu social: Vallbona de les Monges

Àmbit geogràfic: Autonòmic

Forma jurídica: Cooperativa de treball associat

- 68 persones treballadores
- 21 persones treballadores pertanyents a col·lectius en risc d'exclusió social
- 12 persones voluntàries
- 65 persones sòcies

Nombre actual de persones ateses

- 28 persones ateses a serveis a persones dependents o amb discapacitat
- 2 persones ateses a serveis a persones amb problemàtica de salut mental
- 14 persones ateses a serveis a d'altres col·lectius en situació d'exclusió social

www.olivera.org

Breu història de l'organització

L'Olivera Cooperativa és una cooperativa de treball associat, d'iniciativa social i sense ànim de lucre que té els seus orígens al petit poble de Vallbona de les Monges (L'Urgell) l'any 1974. Amb la intenció de crear una comunitat de vida i treball, l'any 1974 acullen les primeres persones amb capacitats diverses i comencen a idear un projecte d'utopies, treballs i vides compartides.

A finals dels anys 80, quan ja eren unes 20 persones vinculades a l'entitat (8 de les quals amb suport) habiliten el celler i l'any 89, s'elabora el primer vi de L'Olivera. A partir d'aquí, aquest projecte utòpic comença a créixer i l'any 2005 es fa una ampliació del celler, es construeix un molí doli i s'inaugura la nova llar residència, que pot acollir a 12 persones.

Aquell mateix any, en plena efervescència del projecte comencen les converses amb l'Ajuntament de Barcelona per assumir la gestió de la finca agrícola de Can Calopa de Dalt a la Serra de Collserola i replicar-hi el model agroproductiu i d'inclusió que ja caminava a Vallbona de les Monges. Des d'aleshores, L'Olivera incorpora a persones amb capacitats diverses a l'entorn laboral i les acompanya cap a la vida independent. Explica i dissemina el projecte i s'enforteix fins a assolir, avui dia, a un equip de més de 80 persones i celebrant, aquest any 24, el 50 aniversari de l'entitat.

Missió

La missió de l'entitat és la de promocionar a persones amb dificultats afegides a través de l'acompanyament vital i laboral. Fent-ho a través de criteris cooperatius, agroecològics i d'inclusió d'igual a igual. Recentment, com tot el sector, L'Olivera està incidint en nous models d'acompanyament, més centrats en la persona i la comunitat, defugint models caducs d'acompanyament i trobant altres fórmules de treball acompanyat.

Tot això en dos territoris complexos, el periurbà a l'entorn de Barcelona, amb les dificultats afegides que genera aquest entorn i el rural en constant despoblament de Vallbona de les Monges. Dos entorns durs en els quals L'Olivera duu a terme la seva activitat, dos paisatges que defineixen aquest projecte i la seva manera de fer.

La cura en el treball, el producte i els valors que s'hi afegixen acaben de configurar el projecte de l'entitat un projecte que ha caminat 50 anys i que vol seguir caminant, compartint, acompanyant i cooperant "Tossudes i Dempeus", com diu el lema del 50è.

Descripció de l'activitat

L'organització s'estructura en 3 grans àmbits:

- El projecte Social, que l'any 2023 ha acompanyat, a través dels diversos serveis, a 62 persones. Destaquen els serveis de Llar-residència i PSALL o SASVi i els suports a l'àmbit laboral (CET i SOI).
- El projecte agroproductiu, que és tret característic de l'entitat. La gestió de més de 40 ha de cultiu amb criteris d'agricultura ecològica, els dos cellers i el molí d'oli, configuren una singularitat al projecte que l'ha posicionat com a referent en moltes ocasions.
- Els projectes transversals, que aglutinen la resta de projectes participats de L'Olivera i on s'emmarquen els projectes experimentals, alguns d'ells també en l'àmbit de la cura de les persones (Biocuidados o SomRuralsSomDeMuntanya). Aquests projectes potencien els enxarxaments i engloben la intercooperació, així com la dimensió i vocació formativa de l'entitat.

Tota aquesta activitat gestionada i organitzada com a cooperativa de treball associat, basculant entre realitats tan diferents i engranant paisatges, àmbits, objectius específics i accions a través de la fórmula que ens sembla més coherent amb la nostra missió i que ens permet treure el millor de cada persona.

DESCRIPCIÓ DE LA INICIATIVA PROPOSADA

TÍTOL DE LA INICIATIVA: 50 ANYS, TOSSUDES I DEMPEUS

Breu descripció

A L'Olivera busquem sempre l'orgull de la feina ben feta, de l'excel·lència en allò que es fa, per què es fa des del cor i amb una mirada col·lectiva. Ho fem quotidianament en el nostre treball al camp i amb les persones i ho volem fer ara, quan ens proposem celebrar aquests 50 anys de trajectòria.

Per commemorar l'aniversari, des de L'Olivera hem previst un calendari d'actes i activitats que engloben tots els àmbits sobre els quals l'entitat actua: des de l'àmbit social fins al productiu i l'agrícola tant a Vallbona de les Monges com a la masia Can Calopa de Dalt, al Parc de Collserola, a Barcelona. Entre les que es destaquen L'Aplec de L'Olivera i la festa dels 50 anys a la primavera a Vallbona de les Monges, la presentació del vi a Vilafranca del Penedès o la Festa de les 50 veremes a la finca de Can Calopa de Dalt, per la Mercè.

A banda, també s'estan ultimant elements d'abast més transversal, com el vi commemoratiu dels 50 anys o un llibre commemoratiu dels 50 anys de l'entitat. Un llibre per a commemorar la història de L'Olivera no podia ser una simple revisió del passat. El nostre tarannà és més de mirar cap endavant, per tant, s'ha buscat recollir les veus i mirades de les persones que ens han acompanyat en aquest llarg camí amb una mirada de futur. S'ha escrit un llibre obert al diàleg i a idees noves, més que un simple repàs a la trajectòria de tots aquests anys. "50" és el títol d'aquest volum, que es presentarà públicament el pròxim 7 de novembre a Barcelona, a l'espai del Dipòsit del Rei Martí, al districte de Sarrià-Sant Gervasi.

Aportació de valor de la iniciativa

L'Olivera és un projecte construït a partir del valor, a partir d'afegir valor i valors a la feina, al territori i a les persones. Des de fa 50 anys, L'Olivera acompanya persones cap a una vida plena, en dos entorns complexos com són la ruralitat de secà, i la periurbanitat de Barcelona. En aquests paisatges L'Olivera treballa la terra i acompanya les persones: genera activitat econòmica vinculada a l'agricultura i la sensibilització i genera oportunitats laborals i acompanyaments vitals per a persones amb dificultats afegides (diagnòstics de discapacitat, salut mental o risc d'exclusió). Tot això, apostant per models d'alt valor afegit, tant en l'activitat productiva com en l'acompanyament a persones. Innovant, experimentat i millorant, tant en productes com en serveis. Enxarxant-se i compartint, participant i creant.

Necessitat a la que respon

La necessitat que es pretenia resoldre inicialment i la que ha donat sentit al projecte aquests 50 anys és eminentment social, la de generar oportunitats laborals i vitals a persones amb dificultats afegides. I (en origen) en un entorn socioeconòmic complex com és la ruralitat catalana, amb especials dificultats agreujant-se les últimes dècades (despoblament, manca d'oportunitats laborals, abandonament de serveis...).

Aquesta necessitat genera un projecte productiu, vinculat a la terra i al territori i que serveix per, alhora que genera oportunitats sociolaborals, mantenint l'activitat econòmica en un territori desafavorit. Més recentment (des de l'any 2010), a la finca agrícola de Can Calopa de Dalt, a Collserola, Barcelona, s'inaugura una replica del projecte. Ara, però, focalitzant cap a les necessitats de les persones acompanyades, d'un perfil més jove i autònom.

I aquest projecte també ha hagut de reinventar-se, sumant a l'activitat econòmica agroproductiva l'activitat enoturística, que permet generar oportunitats més alineades amb les aspiracions laborals de les persones acompanyades. De la mateixa manera, el projecte social, també ha virat, encaminant-se cap a un acompanyament cap a l'autonomia, més individualitzat i treballant la comunitat a partir de la vida independent de les persones acompanyades.

Principals objectius assolits

Durant aquests 50 anys són molts els objectius, petits i grans, que ha assolit la cooperativa. El principal, però, i potser més obvi, és poder seguir essent, “Tossudes i Dempeus” (lema de la celebració del 50è aniversari) on som i fent la feina que fem. L’Olivera ha crescut orgànicament en aquests 50 anys. Ha crescut en personal, en volum d’activitat, en persones acompanyades i en xarxes i aliances (que son part importantíssima de l’èxit de la cooperativa fins al dia d’avui). I ha crescut “conceptualment parlant” en sintonia amb el sector.

Essent sovint punta de llança de models d’acompanyament, L’Olivera ha volgut estar sempre present en espais de diàleg i intercanvi, aportant mirada i visió, experiència i treball pràctic i dissonant, quan ha estat necessari, per aquells marges d’una normativa que sovint va a remolc de la realitat. Actualment, L’Olivera està participant en dos projectes pilot, innovadors i disruptius, que pretenen aprofundir en noves maneres d’acompanyar a les persones sobretot, en entorns d’especial vulnerabilitat com són els territoris rurals o de muntanya on la baixa densitat de població condiona la vida de les persones.

Principals resultats obtinguts

Els resultats obtinguts al llarg de 50 anys de trajectòria són impossibles d’enumerar, però podem fer l’exercici de prendre els de l’últim any com a referència. L’any 2023 a través de diferents fórmules d’acompanyament (Llar-residència, SASVI, projectes experimentals, projectes de treball amb suport...) els equips de L’Olivera estan acompanyant a un total de 62 persones i, a través de l’Empresa d’Inserció, 8 persones més cap a una autonomia en el treball. Si hi sumem els suports esporàdics o puntuals, a través de voluntariats o acollides, parlem ja d’unes 80 persones a les quals s’acompanya. Una gran comunitat que conviu (amb més o menys intensitat) i treballa buscant posar les capacitats de cadascú al servei del projecte compartit.

Altres indicadors de resultats significatius, són el nombre de visitants que s’ha apropiat a descobrir aquest projecte tan singular que és L’Olivera i que, sumant les dues localitzacions, superen la xifra de 4000 persones. Tot de persones que, recomanades o per casualitat, descobreixen una manera de fer economia plenament social i solidària i que, com a mínim en aquest projecte, és possible combinar i fer-ho amb èxit, la dimensió economicoproductiva amb la dimensió social.

Abast de l’experiència

L’Olivera és un projecte que, al llarg dels anys, ha arribat a molts racons de món. L’àmbit territorial de treball és (i així es vol que continuï essent) Catalunya, i posant un interès especial en les comarques de L’Urgell i el Barcelonès. Així i tot, la singularitat d’aquest projecte l’ha portat a teixir fortes i boniques aliances d’àmbit estatal (per exemple, la Confederación de Centros de Desarrollo Rural) i fins i tot anar més enllà construint projectes en

comú amb entitats d’altres països de la Unió Europea (Projectes com Vertuvin o VINIMOB) o en projectes d’intercooperació amb països tercers (Luz de Todos o Justicia de Tod@s a Guatemala com a exemple destacat).

Persones implicades en l’experiència:

Treballadores: 68

Membres equips directius: 11

Sòcies: 65

Ateses: 62

Voluntàries: 12

Principals factors clau d’èxit

Aquest projecte, aquesta celebració, tindrà èxit mentre sigui coparticipada i compartida. De la mateixa manera que, com s’ha explicat, un dels factors claus de l’èxit de l’entitat ha estat la xarxa de suports, aliances i complicitats que s’ha anat generant al llarg dels anys, aquesta celebració ho serà si és capaç de sumar molta gent. Tant en els diferents actes que es proposen com en les diferents iniciatives transversals (llibre dels 50 anys, micromecenatge...)

És clau per al projecte poder implicar a totes les persones que avui en dia estan directament vinculades amb l’entitat i, en la mesura del possible, incorporar-hi a totes aquelles que ho estan indirectament i que ho han estat al llarg dels 50 anys d’història del projecte.

Dificultats i reptes superats en el desenvolupament de la iniciativa

Un dels reptes, és, sense cap mena de dubte, l’econòmic. La fórmula del projecte de L’Olivera, on el principal objectiu és generar ocupació per al màxim de gent possible, tensa l’economia de l’entitat. Aquesta iniciativa, aquest conjunt d’esdeveniments, no han de representar un sobrecost excessiu a una estructura econòmica com la de L’Olivera i per aquest motiu s’han proposat diverses accions que permeten autofinçar la iniciativa com poden ser: productes de marxandatge (samarretes, bosses...) productes singulars especialment dedicats a l’ocasió (llibre, vi especial...), taquillatge en alguns dels esdeveniments, subvencions i ajudes i, fins i tot, un micromecenatge que, més enllà del finançament, ha de servir per generar xarxes i complicitats entre persones de segones i terceres corones de vinculació.

Elements innovadors que aporta la iniciativa

La iniciativa com a tal, d'entrada, no sembla especialment innovadora. És, de fet, la celebració d'una efemèride d'una entitat. Una entitat que, per contra, sí que té la innovació com un dels seus valors. Innovació en com fer les coses i innovant amb qui es fan les coses i innovant en l'on es fan les coses. Una iniciativa que, en un moment històric complex decideix posar en marxa un projecte que ja s'intueix disruptiu. Un projecte que, en un entorn socioeconòmic en regressió genera activitat econòmica i alternatives dirigides especialment a aquells segments més vulnerables de la població.

Un projecte que al llarg de 50 anys ha estat per un munt de persones i que ha servit de dinamitzador socioeconòmic en els dos entorns on duu a terme la seva activitat. Un projecte i iniciativa que segueix essent punter i exemple en el com es fan les coses, tant en la seva dimensió productiva (diferents programes d'investigació) com en la seva dimensió social (diversos projectes pilots, participacions en taules de debat, etc.) i tot, des d'una òptica i manera de fer basada en els valors del cooperativisme i l'ESS.

L'organització de l'efemèride no podia estar exempta d'aquesta pàtina i aquests valors de l'entitat. Implicant al màxim de persones, innovant en el producte (vi especial) en el com (escollint fórmules de finançament alternatives) i en el que: reivindicant una manera de fer que ens ha dut fins aquí. Si fem l'exercici de la reducció a l'absurd, no inventem massa res (marxandatge, micromecenatge, etc.) però en un context socioeconòmic com l'actual, en uns territoris com els nostres, en una societat com la que compartim, celebrar i celebrar-se és ja un element innovador.

Factors que permeten la transferència i replicabilitat

La replicabilitat ja és una realitat en la mateixa idiosincràsia de l'entitat i la seva trajectòria. L'any 2005, l'Ajuntament de Barcelona demana a L'Olivera SCCL replicar el seu projecte de Vallbona de les Monges a la finca periurbana de Can Calopa de Dalt. I així s'ha fet, des d'aleshores, en dues seus allunyades un centenar de quilòmetres es treballa amb els mateixos objectius i maneres de fer, afegint els mateixos valors i aprenentatges (inclús sumant-los i entrecreuant-los) als productes, serveis i maneres de fer de l'entitat.

L'aquest esdeveniment torna a ser-ne exemple; amb l'esperit de no representar un sobrecost, s'escull implicar al màxim la massa social de l'entitat i el seu entorn, implicant en la participació i organització al màxim d'agents i persones del territori inclús administracions públiques, fent-los prendre un paper actiu en l'organització d'alguns dels actes. Aquesta col·laboració publicoprivada és un altre dels factors d'èxit de l'entitat i de l'esdeveniment i un dels factors fàcilment replicables.